

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. I. De Acceptione Personarum, signanter circa distributionem
Officiorum sæcularium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Officijs Iustitiæ Distributivæ.

QUÆSTIO I.

De Acceptione Personarum, signanter circa distributionem Officiorum secularium.

Quid Acceptio personarum.

Quæ ad illam requiruntur.

An in Deo locus habeat.

IUSTITIA distributiva potissimum versatur in distributione Officiorum publicorum, tum secularium, tum spiritualium seu Ecclesiasticorum, & communium onerum, uti vestigialium seu tributorum impositione. Contra eandem peccatur personarum acceptione. Quæ committitur, quando quis in honorum vel onerum distributione, quam facere tenetur juxta merita aut certas conditiones eorum quibus sit distributio, non respicit ad merita vel causam, sed ad personam, id est, ad aliquam conditionem personæ, quæ non est consideranda in tali distributione.

Ex quo intelligitur duo requiri ad hoc vitium. Primum, ut is qui distribuit sit obligatus, ista dona inter personas distribuere juxta proportionem meritorum aut certarum conditionum; sive talis obligatio oriatur ex jure naturæ aut positivo, sive eam ipse distribuens sibi imposuerit. Ita si quis ludos institueret, propositis & promissis victori certis præmijs, & postea non daret præmia victori, sed amico aut non promerito, diceretur acceptio personarum.

Secundum est, ut in distributione non attendatur qualitas vel conditio attendenda, sed aliqua, quæ hic ad rem nihil faciat, & ob quam non censetur quis dignus aut magis dignus tali distributione: Veluti si Prælati aut Princeps prætermittis magis qualificatis conferat officia minus dignis aut certe indignis, eo quod hi sint consanguinei, offerant munera &c.

Hinc colligitur in Deo locum non habere acceptionem personarum: nam in ordine ad dona gratiæ non subiecta merito non habet debitum, sed liberaliter pro nutu suo ea distribuit, licetque ipsi quod vult facere, hunc eligendo, alterum relinquendo &c. immo interdum majori gratiæ magis indignum prævenit, ut ostendat quàm gratuitum sit donum, alijve de causis. Et si ne quidem in distributione omnino gratuitorum respiciat personam, an scilicet sit Judæus vel Gentilis, Hispanus vel Gallus, sed alias rationabiles causas, omni generi personarum bene esse volens. Quo sensu

accipi potest illud quod Petrus occasione vocationis Cornelii Gentilis dixit *Act. 10. In veritate comperi, quia non est personarum acceptio Deus, sed in omni Gente eua operatur justitiam acceptus est illi.* In iudicio verò seu in ordine ad reddendam gratiam pro gratia, id est, præmia pro meritis, aut è contra pœnas pro demeritis, non est acceptio personarum apud Deum, ad *Rom. 2.* sed ibi servat proportionem debitam justitiæ distributivæ, ut qualis est proportio inter merita aut demerita singulorum, talis sit inter præmia & supplicia.

Porro acceptio personarum juxta communem sententiam est peccatum mortale ex genere suo, veluti repugnans virtuti graviter obliganti. Quæ tamen in re est attendenda ratio debiti, quæ interdum est justitiæ commutativæ, interdum legalis, aut alterius virtutis. Videri possunt dicta *Traict. de Virtut. Cardinal. disp. 4. q. 2.*

Ipsa autem præcipue locum habet in quintuplici bonorum genere. Primum, in distributione juris, quam facit iudex, dum partibus jus dicit: cum enim jus sit quoddam bonum commune distribuendum partibus, si iudex aliquid respiciat præter causarum merita, peccare dicitur vitio acceptionis personarum, etsi non sine violatione justitiæ commutativæ. Immo acceptio personarum sic dicta est phrasi desumpta ex Hebræis, quibus iudices accipere vel sumere faciem, vel respicere in faciem hominis dicuntur, qui propter qualitatem in eo visam, v.g. potentiam, divitias, consanguinitatem &c. sic eum verentur aut amant, ut propterea in recto à iudicando desistant. Quare & Syrus ad *Rom. 2.* loco acceptionis personarum vertit, *acceptio facierum.* Ad quæ non solum fit, quando in ferenda sententia respicit v.g. amicitiam vel potentiam personæ postposita æquitate causæ, sed etiam quando differt causas pauperum, ut divitum causas expedit. Item quando concedit terminum longiorem ad probandum, posito quod urgent que sit par ratio. Verum de Iudicijs *disp. præc.* actum est. Secundò, habet locum in conferendis beneficijs secularibus, ut consulis, prætoris, & similibus, Tertio in collatione beneficiorum, & in electionibus & præsentationibus ad illa: si enim in illis actibus consideretur consanguinitas, amicitia, vel quid simile, & non dignitas personæ, ita ut digniori præferatur indignus, committitur acceptio personarum. De quo postea. Quarto in oneribus distribuendis, quæ ita debent distribui, ut pauperes

pauperes non graventur præ divitibus, im-
mo non equaliter cum illis. De quo *quæst.*
ult. Quintò in exhibendo honore & reve-
rentia.

4.
Notanda
circa Exhi-
bitionem
honoris.

Excellentia porrò ob quam honor de-
fertur, consistit potissimum in virtutibus
& sapientia, tum etiam in potentia. Un-
de maximè honorandi sunt sapientes & vir-
tuosi, dein potentes, ut principes, post
hos parentes veluti secundaria nostri esse
principia, senes, denique divites, quate-
nus divitiarum sunt instrumenta bonorum ope-
rum, adeoque non spectantur præ se di-
vitiarum (quæ nullum speciale honorem
merentur, uti nullam excellentiam crea-
turæ rationali propriam per se habent) sed
quòd dives possit iis bene uti, & ad hoc
invitetur honoris exhibitione. Alioquin
in ijs quæ fidei JESU CHRISTI seu re-
ligionis Christianæ sunt, aut confessibus
Ecclesiasticis (à fortiori idem locum ha-
bet in assumptione ad ministeria seu gra-
dus Ecclesiasticos) divites præferre pau-
peribus, præsertim cum horum contemp-
tu, est acceptio personarum graviter re-
prehensa *Jac. 2.* de qua nil superest di-
cendum.

An dives
pauperi
preferri
possit.

5.
Qualis pec-
catus sit
assumere
indignos
ad officia
sæcularia.

Solutio restat hæc quæstione discuti-
enda acceptio personarum circa distributio-
nem officiorum civilium seu sæcularium.
Certum autem in primis est apud omnes,
quòd eligere ineptum seu indignum sit in-
trinsecè malum & peccatum mortale, in
primis contra fidelitatem, quam gubernator
reipublicæ debet, ut eam prudenter
& debito modo administret, quod non fit
eligendo ministros indignos, ex quorum
electione innumera mala in republica pro-
cedunt. Est etiam contra justitiam com-
mutativam, quæ ex officio gubernator
obligatur reipublicæ ad ejus mala præca-
venda, & impedienda, atque adeò mul-
tò magis ad non cooperandum positivè,
ut sequantur. Quare tenetur ad restitutio-
nem pro danno illo, quod reipublicæ ex
tali electione, obvenit. Habet autem lo-
cum hæc doctrina, non solum in supre-
mo Principe eligente, sed etiam in alijs,
qui potestate ab ipso accepta eligere pos-
sunt: non enim accipiunt potestatem, ni-
si eligendi eo modo, quo Princeps elige-
re deberet, à quo potestatem & commis-
sionem accipiunt. Similiter hæc obligatio
est in eo, qui jus aut facultatem habet
resignandi officium publicum in favorem
tertii. Nec sufficit, quòd non sciatur
positivè alter esse indignus: sed debet
positivè inquiri seu sciri idoneitas per-
sonæ, attentà muneris qualitate &
sine.

Sive assu-
mens sit
Princeps
supremus,
sive infe-
rior, etiam
resignans.

6.
Immo ju-
ta receptam
DD. Sen-
tentiam
preferendus
est dignior.

Sed quæstio est, an inter dignos sit
præferendus dignior? Et quidem senten-
tia satis communis *Lessii*, *Malderi* & a-
liorum Doctorum affirmat, ut proinde in
officio gravis momenti, v.g. judicis, gra-

viter peccent electores aut principes se-
cus faciendo. Fundatur primò in eo, quòd
officia sint bona communia reipublicæ di-
stribuenda inter membra juxta proportio-
nem meritorum seu qualitatum. Verùm
ad hoc alii respondent, non esse commu-
nia, quasi singulis competat aliquod jus,
ut ipsis dentur, sed ad summum, ne des-
tur alijs. Sunt etenim hæc officia instituta
in subsidium principis & in commodum
ac bonam administrationem reipublicæ;
quæ si posset sine adjutorio aliorum offi-
cialium à Principe regi, non deberent
ulli necessariò assumi. Sicut curam habens
colendi vineam, debet, si solus non pos-
sit colere, adhibere alios cooperarios ci-
tra aliquam obligationem erga eisdem vel
jus in ijs residens. Quamvis de facto bo-
nus Princeps in collatione officiorum etiam
consideret merita, & pariter hæc ita
compensare studeat. Quamvis etiam si in-
star præmii proponeretur officium confe-
rendum per concursum, deberetur ex ju-
stitia magis idoneo.

Quorum-
dam proba-
tio discuti-
tur.

Fundatur II. in eo, quòd saltem sit obli-
gatio ex genere gravis fidelitatis erga rem-
publicam, quæ non solum tenetur ejus
damna impedire, sed etiam commoda,
quantum convenienter seu facile potest,
promovere. Quemadmodum infideliter
ageret & peccaret œconomus, qui in con-
ducendis operarijs spectaret solum promo-
tionem amicorum & consanguineorum re-
lictis melioribus.

Alia proba-
tio.

Nihilominus oppositam sententiam non
improbabiliter tradunt Varii, quos sequi-
tur *Lugo d. 34. sect. 2.* eò quod obligatio
gravis non videatur satis efficaciter posse
probari, dicendo non cenferi se Princi-
pes obligasse ad exactissimam curam ac di-
ligentiam hæc in parte ad promovendum
bonum quantum commodè potest, exem-
plo ceterorum contractuum aut quasi con-
tractuum, præsertim qui cedunt in utrius-
que commodum, v. g. in famulo, ad-
vocato, medico &c. Unde & œconomus
satisfacit, si faciat, quod ipse dominus fa-
ceret; qui utique per se ipsum non sem-
per eligeret famulos aut operarios opti-
mos, experientia teste, sed interdum pru-
denter eligit bonos & dignos, five ad
petitionem amici, five ob alia privata meri-
ta. Ita *Lugo* & satis probabiliter. Addit
tamen quoad praxim id parum referre: eò
quòd (quidquid sit de raris vicibus) ni-
hilominus cõmuniter seu regulariter quæ-
rendi & eligendi sint digniores. Tum ne
aliàs passim subrepat cum maximo rei-
publicæ damno inepti, prout experientia
docet: cum etiam dum dignissimi quæ-
runtur, advertat interdum postea elector
se esse deceptum. Tum ne si communiter
relinquantur magi idonei, grave patia-
tur reipublica detrimentum, dum sic lan-
guent studia, torpent ingenia, fovetur

7.
Opposita
sententia
speculativa
non impro-
babilis.

Quid pra-
ctice cen-
sendum.

ambitio, aliaque innumera vitia passim succrescunt. Itaque attendere debent Principes & electores practice loquendo, ut si non solum commoda reipublicae promoverent (quod sane ipsis cordi esse oportet) sed etiam damna vitare cupiant (ut ex justitia tegetur) & tendant providere locis, non personis, juxta quod secundum Deum omnibus pensatis censetur magis expedire honore reipublicae. Ideoque merito nonnullis in locis Electores adstringuntur juramento solemniori ad electionem dignissimi.

8.
Venditio officiorum quam perniciosa.

Petes, an Princeps possit vendere officia plus offerenti? Resp. indubie proxima istam esse pestiferam & valde perniciosam reipublicae: cum sic non solet attendi dignitas, sed pecunia, quae suppleat quod sufficientiae deest. Unde ulterius fit, partim in reipublicam passim irreperere ineptos & iniquos judices, aliosque Officiales, qui non ad utilitatem reipublicae, sed ad proprium quaestum munia exercent, aut justitiam venalem habeant, recuperandum in iniquo honore seu extorsione, quod pro officio dedunt: partim languere studia virtutum, & plura alia mala consequi. Ideoque merito jure Caesareo (et si non ita usu recepto) prohibentur officia vendi, *Novella 8. in Praefat. c. 1.*

9.
An sit intrinsece malum.

Nihilominus si salvis conditionibus in assumptione personae ad officium ex justitia ac fidei respectandis, venderetur interdum officium, non apparet id ex natura rei intrinsece malum; ut recte *D. Thomas Opusc. 21. ad Duceffam Brabantiae* & alii passim. Varia siquidem sunt in officio consideranda. Et in primis obligatio & onera annexa officio vendi non possunt: nullus enim potest alteri vendere onus, quod ipse debeat subire, quia hoc quilibet magis optat à se excutere & redimere, quam per se spectatum emergere. Similiter nec stipendium operario annexum & commensuratum: quia hoc ex justitia debetur illi, eo ipso quo opus alteri imponitur, & ab eo suscipitur. Confirmatur: quia nemo potest operario vendere laborem ipsius, neque justum laboris stipendium. Dignitas autem seu eminentia, quae consequi solet auctoritatem seu potestatem, vendibilis est. Illa enim solet valde inter homines pecunia aestimari & compensari. Unde care subinde venduntur dominia, etsi exiguae utilitatis, ob titulum, atque ad carius, quo titulus est magnificentior. Excessus quoque quo stipendium superat aestimationem oneris officio annexi, similiter pretio aestimabilis est: immo posse reipublica aut Princeps istam partem stipendii subducere, ac proinde quando relinquuntur, compensationem exigere. Occasio denique faciendi quaestus medianae officio etiam est pretio aestimabilis. Unde domus ad negotian-

dum opportuna hoc nomine plura venduntur.

QUESTIO II.

Quid Beneficium Ecclesiasticum, quotuplex, quibus modis conferatur, & per quos?

BENEFICIUM Ecclesiasticum communitur hoc fere modo describitur: Jus perpetuum fruendi bonis Ecclesiasticis constitutum ab Ecclesia ad sustentationem propriam clerici ratione officii spiritualis. Quare in beneficio considerandum est primo, ipsum officium seu potestas & obligatio ad functionem spirituales obsequendam; quam consequitur ipsa actualis functio, v.g. lectio horarum, administratio sacramentorum, celebratio missarum &c. Secundum, jus in officio fundatum percipiendi fructus (quod proinde ratione originis & causae inseparabilis est quoque spirituale) ipsaque perceptio fructuum subsequens. Quamvis autem officium sit principale, quod in beneficio reperitur, variaque nomina specialium beneficiorum, v.g. Episcopatus, Praepositura, Cantoria &c. directius importare videantur ipsum officium; quod proinde in recto nomine beneficium importari censet *Wiggers Tr. 7. c. 3. dub. 1.* revera tamen nomen hoc directe importat jus ad fructus juxta communem sententiam: nam ipsum utique directe significari poterat per vocem aliquam ad hoc instituendam seu usurpandam, sic autem significari nomine beneficium, quod idcirco dicitur dari propter officium, communis est sensus, à quo non est ratio recedendi in quaestione de voce. Sic ut proinde etiam Episcopatus, Praepositura, quatenus sumuntur, ut directe significant ipsum officium, & non jus ad fructus, solum sint consequentia beneficia. Inferimus est de sola voce.

Confunditur saepe cum beneficio nomen Praebendae, sumptum scilicet ut significet jus alicujus ad canonicam portionem fructuum sibi praebendam, prout sumitur in *Titulo de Praebendis*: etsi interdum significet perceptionem portionis praebendae alio, quam officii spiritualis titulo. Prout bene meritis de Ecclesia, etiam laicis, interdum quaedam praestantur seu praestimonia conceduntur. E contra interdum datur alicui titulus v.g. canonicatus, quantum ad jus habendi locum in choro, & peragendi divina officia, sine praebenda aut perceptione fructuum: etsi sic assumpto in canonicum debeat praebenda proxime vacans, ut ex *c. Relatum 9. de Praebendis*, & *Glossa in c. 2. de Concess. Praebend.* tradit *Zoesium in Decretal. Tit. de Praebendis*. Quibus autem

10.
Quid sit beneficium Ecclesiasticum.

Quomodo in Beneficio consideranda.

11.
Praebenda quibus modis accipitur.